

Pogled na vladanje 2017

Povzetek v slovenščini

Gospodarska rast v območju OECD počasi okreva, a je odpor proti globalizaciji dejstvo, s katerim se morajo spoprijeti vlade. Zaupanje v javne institucije je nizko, hkrati se je močno povečalo zaznavanje, da javne politike favorizirajo izbrane interesne skupine. Krajšim gospodarskim ciklom, tehnološkim spremembam in razdiralnim inovacijam so sledili pozivi k reformam nacionalnih trgov dela in sistemov socialne zaščite; podnebne spremembe, davčne utaje in terorizem po drugi strani zahtevajo usklajeno globalno delovanje. Zaradi politične polarizacije in nezaupanja državljanov v javne institucije je uspeh reform bolj nepredvidljiv. Krepitev integritete vladnih institucij in izvoljenih funkcionarjev, vzpostavitev stalnega dialoga z državljanji prek odprtih in prispevnih procesov oblikovanja politik ter izboljšanje zmogljivosti vlad, da med več možnostmi izberejo najbolj primerne, so vsi ključnega pomena za vnovično povezavo vlad z ljudmi ter za spodbujanje bolj vključujoče in trajnostne rasti. Pogled na vladanje 2017 predstavlja argumente za tovrstne reforme vodenja javne uprave.

Stabilizacija javnih financ se nadaljuje, a raven dolga ostaja visoka, zmanjšale pa so se tudi javne investicije

- Povprečni javnofinančni primanjkljaj je leta 2015 v državah OECD dosegel $-2,8$ % BDP, kar je manj kot $-8,4$ % leta 2009, saj so države po finančni krizi stabilizirale svoje javne finance.
- Strukturno ravnotežje v državah OECD se je izboljšalo iz $-6,3$ % potencialnega BDP leta 2009 na $-2,4$ % leta 2015, s čimer se je le-to vrnilo k dolgoročnim trendom.
- Povprečni bruto javni dolg je v državah OECD leta 2015 dosegel 112 % BDP, pri čemer je imelo 11 držav raven dolga enako ali višjo od svojega BDP.
- Javne investicije so leta 2015 v povprečju znašale $3,2$ % BDP in se gibale med $6,7$ % BDP na Madžarskem in $1,5$ % v Izraelu. To je manj od povprečja $4,1$ % leta 2009, ko je prišlo do fiskalne ekspanzije. Ena tretjina javnih investicij je usmerjena v gospodarske zadeve, zlasti v transport, čemur sledi obramba ($15,2$ %).

Javni izdatki za zdravstvo in socialno zaščito so se povečali

- Med letoma 2007 in 2015 se je javna poraba v državah OECD najbolj povečala na področju socialne zaščite ($2,6$ odstotne točke) in zdravstva ($1,7$ odstotne točke).
- Upošteva se, da je ena tretjina izdatkov javnih naročil namenjena zdravstvu, je okrepitev transparentnosti in učinkovitosti v javnem naročanju farmacevtskih izdelkov ter medicinske tehnologije in opreme ključno za zagotavljanje boljših zdravstvenih storitev za nižjo ceno.

Zaposlovanje v javnem sektorju je v povprečju stabilno, a so na ravni držav pomembne razlike

- Čeprav številne države OECD poročajo o znatnem zmanjšanju zaposlenosti v osrednji državni upravi kot posledici varčevalnih ukrepov po krizi, se je v državah OECD splošna zaposlenost v

državni upravi kot delež celotne zaposlenosti med letoma 2007 in 2015 rahlo povečala, in sicer iz 17,9 % na 18,1 %.

- To povprečje zakrije razlike med državami. V Združenem kraljestvu in Izraelu se je splošna zaposlenost v državni upravi kot delež celotne zaposlenosti v obdobju 2007–2015 najbolj zmanjšala (za več kot 2,5 odstotne točke). Po drugi strani so Češka, Estonija, Madžarska, Slovenija in Španija v istem obdobju zabeležile povečanje za dve ali več odstotnih točk.
- Nadalje to razmerje (splošne zaposlenosti v državni upravi glede na celotno zaposlenost) skrije spremembe absolutne javne zaposlenosti. Med letoma 2014 in 2015 se je v Turčiji splošna zaposlenost v državni upravi povečala za 3,9 %, medtem ko se je na Nizozemskem zmanjšala za več kot 3,6 %. Teh sprememb v zgornjem razmerju ni mogoče razbrati, ker se je zaposlenost v državni upravi v obeh državah spreminjala po podobnih stopnjah kot celotna zaposlenost.
- V povprečju vodstveni delavci D1 (najvišja raven) zaslužijo 27 % več kot vodstveni delavci D2, 72 % več kot vodstveni delavci D3 srednje ravni, več kot dvakrat več od vodstvenih delavcev D4 in 2,6-krat več od višjih strokovnih delavcev. To nakazuje, da so premije za vodstveno odgovornost znatno višje od tistih za tehnično specializacijo. Sekretarji v povprečju zaslužijo štirikrat manj kot vodstveni delavci D1.

Ženske so nezadostno zastopane na vodstvenih položajih držav

- V povprečju v državah OECD ženske zasedajo le 29 % sedežev v parlamentu in le 28 % ministrskih položajev v vladi.
- Podobno velja za zaposlenost v celotnem javnem sektorju, v katerem ženske predstavljajo 58 % vseh zaposlenih, a zasedajo le 32 % vodstvenih položajev.
- Enaka zastopanost žensk v javnem življenju in zaposlovanju na vseh ravneh razširi nabor talentov, ki lahko prispevajo k organizacijski uspešnosti.

Orodja za ocenjevanje uspešnosti in vpogledi v vedenje (behavioural insights) izboljšajo učinkovitost in uspešnost javnega sektorja

- Skoraj vse države poznajo obvezna ocenjevanja uspešnosti državnih uslužbencev. Povezovanje uspešnosti z nagradami ostaja izziv; uporaba plačil v odvisnosti od uspešnosti je od leta 2010 stabilna.
- Države OECD vse pogosteje uporabljajo preglede porabe za boljši nadzor nad izdatki in izboljšanje prednostne razvrstitve. Dvaindvajset držav OECD je v obdobju 2008–2016 izvedlo vsaj en pregled porabe, medtem ko je bilo med letoma 2000 in 2007 takih le pet.
- Uporaba vpogledov v vedenje se širi v številnih državah OECD, zlasti z namenom boljšega izvajanja politik. Potencialno bi jih lahko uporabili v celotnem ciklu politik, še posebej pri oblikovanju in ocenjevanju politik.

Pobude odprtega vladanja (open government) dobivajo zagon, a je zanje potrebna natančnejša ocena

- Države vedno bolj institucionalizirajo načela odprtega vladanja – transparentnost, odgovornost in soudeležbo. Približno polovica držav OECD (17 od 35 držav) je sprejela nacionalno strategijo odprtega vladanja.
- Večina držav OECD ima politiko “privzete odprtosti”, po kateri so vsi podatki države javni, če ni legitimnih razlogov, da se odprtega dostopa ne omogoči.
- Vendar se države po tem, koliko spodbujajo vnovično uporabo podatkov izven državnega sektorja (kot na primer na “hekatonih” – finančnotehnoloških programerskih maratonih – in dogodkih soustvarjanja) ter znotraj njega (prek usposabljanj in informativnih sestankov), med seboj znatno razlikujejo.
- Malo držav vrednoti, ali pobude odprtega vladanja dosegajo želene gospodarske in socialne učinke ali učinke na področju produktivnosti javnega sektorja in odgovornosti.

Treba je storiti več, da se znova vzpostavi zaupanje v državo in zagotovi dostop do storitev

- Zaupanje v vlade ostaja pod predkriznimi ravnmi. V povprečju je leta 2016 42 % državljanov v državah OECD dejalo, da zaupajo svojim nacionalnim vladam, v primerjavi s 45 % pred letom 2007.
- Med skupinami prebivalstva so vztrajne neenakosti v dostopnosti, odzivnosti in kakovosti storitev. V vseh državah OECD ljudje z nizkimi dohodki pogosteje poročajo o neizpoljenih potrebah po zdravstvenem varstvu kot ljudje z višjimi dohodki. Podobno je za socialno-ekonomsko prikrajšane učence skoraj trikrat bolj verjetno kot za privilegirane učence, da ne bodo dosegli osnovne ravni znanja na področju naravoslovja.
- Vlade bi morale prav tako preprečiti pojavljanje novih oblik "e-izključenosti". Čeprav vedno večji delež državljanov uporablja digitalne kanale pri interakciji z državo, so namreč med skupinami prebivalstva vztrajne vrzeli v uporabi le-teh glede na raven izobrazbe, območje bivanja in starost.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2017), *Government at a Glance 2017*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/gov_glance-2017-en